

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

og sure myrer
må grøftes ut!

Nr. 29 - 6. årg.

Lørdag 14. september 1957

Løssalg 65 øre

Tidene forandrer seg! HVIS VI BLIR ANGREPET

Husker du «byen med kanonen»?

Av Oberst Konrad Sundlo

En venn skriver til meg nordfra:

«Etter det jeg kjenner til er tjenstforholdene i Nord-Norge helt utmerket og tåler ikke sammenligning med hva de var i din tid. Med de bedre tjensteforhold er også kravene blitt langt større. Det gjelder ikke bare arbeidstid, forlegning og boligforhold, men også adspredelsen (velferden). Jeg tenker med vemod på hva vi soldater og befal måtte døye under tjenesten i Sør-Varanger så sent som i 1926. Vi bodde i en torvgamme på Svanvik, oppført av soldatene fra 1922 (under den finske borgerkrig). Vi lå 28 mann i hvert rom på flatseng og halm, og det ytre og krydde av lus. Om vinteren var det så kaldt at vi ikke kunne ta av oss uniformen og skoene, men «lå rundt» i opptil 3 uker før vi overhode fikk anledning til å skifte. Vårn fikk vi bære av smeltet sne, og alt vi hadde å koke på besto av en vanlig båtovn med to hull i».

«I Harstad-området bygges det i dag store flotte villaer til offiserene, og kasernebyggene står ikke langt etter i komfort. Dertil bygges det flotte offisersmesser og kantiner med parketgulv og bardisker i dyreste Siam-teak. ...»

ke bruk for slik luksus, da vi ikke hadde slike fine saker som en bar. Det greidde seg med border av gran eller furu når vi festet med landsøl, brus eller saft og vann. Sterkere saker hadde norske krigsmenn ikke tillatelse til å nyte i det totalforbud ble innført i såvidt erindres 1916. Og da det jo var tidens løsen å sjikanere offiserene — disse sølv- og gullgalonerte mordere som en «fredstaler» kalle oss — var det restauranter som nektet å servere offiserer i uniform! Blant annet hendte det at offiserer ble vist vekk fra Grand Hotel i Oslo.

Min venns brev viser at det i det høye nord nå foregår forsvarsarbeider som stiller «festningen Narvik» helt i bakgrunnen. I Narvik hadde vi en eneste kanon og det en som var så lett at den stod på lasteplanet til en jernbanevogn! Av befestninger var der 2 blokkhus med 8 mann i hvert. Avstanden mellom blokkene var 3 kilometer.

Vi hadde forresten en tid noen kanoner til, og det var 2 stykker med kaliber 6.5 og effekten skuddvidde 3000 m. Om dem skrev Divisjonens berg-artilleribataljon i desember 1939:

«De 6.5 cm bergkanoner egner seg slettes ikke for den oppgave de er tiltenkt, å bruke disse mot mål på sjøen hø-

Skal det norske folk følge konge og regjering på landsflukten?

Hva er rettmessig opptreden under okkupasjon? Dagbladet taler fra leveren

Av Alexander Lange

En svensk advokat spurte meg forleden om det var gjort klinkende klart for det norske folk hvordan hver især skulle opptre under en evt. kommende okkupasjon for å unngå straff. — Jeg måtte svare at så er ikke skjedd. Straffelovens paragraf 86 er etter «oppjøret» utvidet til å bli så lang som et trekkspill! Den er ikke mulig å lese innenfor den alminnelige mann, og heller ikke særlig oppløftende og klargjørende lesning for den juridisk skolerte.

Denne straffelovsnovellen viser svindelen: Den gamle 86 strakk ikke til under okkupasjonsoppjøret, da den praktisk talt ikke rammet noen av de apokryfiske ting som titusener ble straffedømt for.

De nye forrederibestemmelser fyller 3/4 side i straffeloven! De gir ingen sikker veiledning for leseren, da anven-

delsen bygger på en rekke svevende uttrykk, som f. eks.: «i krigstid eller med krigstid for øye», — «svekker Norges Motstandsevne», — «forleder til troløshet», — «deltar på utilbørlig måte i fiendens administrasjon av okkupert norsk område», — «deltar på utilbørlig måte i erhvervsvirksomhet for fienden», — «Yter okkupasjonsmakten en åpenbart utilbørlig bistand», etc.

Altsammen uklare begreper som ingen fast veiledning yter, men kan misbrukes av en herskende klikk, slik som vi kjenner til. En klikk som har undratt seg å leve under en okkupasjonsvilkår.

Jeg måtte svare den svenske advokaten etter mitt ringe skjønn: Kriteriet i det norske rettsoppgjør på straffeverdighet lå ikke i omfanget eller effektiviteten av bistanden til

okkupasjonsmakten! Først når det kunne konstateres at vedkommende var medlem av NS hadde man etiketten som førte til straff!

Advokaten rystet på hodet.

Jeg forklarte ham — mellom anna — som bevis den henlagte landssviksaken mot skipsreder Ths. S. Falck. Jeg fortalte hva den nåværende regjeringsadvokat hadde forklart politiet, da det var blitt konstatert at herr Bødtker hadde underskrevet i styreprotokollen for A/S Konstruksjon på en rekke store engasjements med tyskerne under okkupasjonen.

Herr Henning Bødtker ble etter frigjøringen først formann i Sakførerforeningen og siden regjeringsadvokat. Disponenten i A.s Konstruksjon ble derimot straffet for landssvik.

Eksempelene kunne forfleres i et forferdende stort antall.

Men ett bør være sikkert: Troskapsplikten er gjensidig. En suveren og en regjering som rømmer landet i farens stund, og kommer hjem og dømmer levende og døde som har måttet ta en okkupasjons hårde og folkerettsbestemte vilkår — må ikke for fremtiden kunne tale om «troløshet» og «forræderi» i dene forbindelse.

Dagbladet hadde tirsdag 30. juli 1957 på side 6 en innsender — H. Oddlo Erichsen — som under overskriften — «Hvis vi blir angrepet» —

Nye notater fra vanviddets verden

Høyt spill av den hvite mann

Kampen mellom engelske og amerikanske oljeinteresser i Arabia har blusset opp på ny — mellom Shell og Standard. Den religiøse leder i det britiske protektorat Oman flyktet til Saudi-Arabia og startet derfra et opprør mot den engelsk-kontrollerte sultan. Han krevet dennes avgang og de engelske aljeletterne utvist. Engelske reappan raketbombet den amonske ørkenfort, europeiske våpen bragte død over arabere i arabernes eget land etter anmodning av en korrump gammel sjeik.

Slik hevder den hvite mann sin stilling og sin anseelse i verden!

I Algeriet fortsetter kampen like blodig og hensynsløst som noensinne. En fransk reserveoffiser har i en brosjyre offentliggjort de forhørsnotoder som franskmennene anvender mot fanger. Han beretter hvorledes disse utsettes for elektriske støt, pryles med lærpisker, får hals og nakke behandlet med ställinjaler, mishandles i kokende badevann osv. alt i det hvite demokratiske ånd, alt for den hvite mann. Fra fransk side henvises til det uhyggelige grusomheter som begås fra arabisk side, i første tilfelle gjelder det imidlertid representanter for et kulturfolk, som man stiller større krav

tet ut ble hun også skutt og siden også datteren, da hun kom ut. Myrderiene fortsattes i 1 og en halv time.

Denne skildring av tatt fra en israelsk tidende og kan altså ikke stemples som arabisk propoganda. Dagens Nyheter har selvfølgelig intet hatt å si til eptoden, som er helt i stil med hva engelskmenn og franskmenn foretar seg. Alle handler de i navn av sammedemokratiske overbevisning, samme menneskerettigheter, samme humanitet.

Man kan godt forstå at en voksende vesttysk opinion vegrer seg for under en falsk europatanke å solidarisere seg med slike ugjerninger. Også amerikanerne kjenner seg urolige. Men Amerika kan ikke komme bort fra ansvaret, så lenge Amerika hindrer de europeiske kreftene fra å utvikle seg. Resultatet kommer til å bli en voksende følelse av fellesskap mellom europeisk og farget nasjonalismen. På grunnlag av thesene om menneskenes, folkenes og rasenes likeberettigelse kommer Europa til å reise seg mot de verdensmakter, som for tiden holder det bundet. Om USA og Sovjetunionen i pur forblindelse fortsetter sin nåværende politik, kommer Europa til å gjeninnta sin førerstilling blandt de undertrykte folk i andre deler av verden og i felles kamp mot

Slik skal det være!

hull i.

«I Flåm i norsk Okkupasjonshis
ges det i dag store flotte vil-
laer til offiserene, og kaserne-
byggene står ikke langt etter
i komfort. Dertil bygges det
flotte officersmesser og kan-
tiner med parketgulv og bar-
disker i dyreste Siam-teak. . .»

«Trondenes Befestninger
skal være noe aldeles impo-
nerende i forsvarsteknisk
retning. Tyskerne brukte inn-
til kapitulasjonen omkring
100 millioner kroner til ut-
byggingen, men etter hva jeg
har hørt er dette bare en
brøkdel av hva som siden er
brukt. Russerne ville jo ha
festningen tilintetgjort, i lik-
het med festningsanleggene
på Engeløya i Vestfjorden,
men det gikk ikke amerika-
nerne og engelskmennene
med på. I stedet beholdt de
alle de tyske ekspertene ved
festningen og gikk straks i
gang med den videre utbyg-
ging etter tyskernes planer.
Festningen skal jo ikke bare
forsvare innløpet til Harsstad
og Narvik fra nord, men også
dekke innløpet til Narvik fra
sør. De tyske kanoner på
Trondenes skal etter sigende
rekke helt til Bjørnefjell»

Så galt som i Finmark var
det ikke ved IR. 15, men det
var langt fra bra. — Vinteren
1939—40 var det fremdeles
ikke lagt inn elektrisk lys på
Elvegardsmoen, 14 km nord
for Narvik. I brakkene var
senger i 3 etasjer så rommene
var helt overfylt. Der var ikke
frostfri vannledning, om vin-
teren måtte alt vann kjøres
opp fra elven — så Trønder
bataljonen som kom til Elve-
gardsmoen over nyttår 1940
hadde nok å gjøre med å kjø-
re vann til sine 800 mann og
over hundre hester. —

Min venn skriver at i offi-
sersmessene er det nå bar-
disker av teak-tre fra Siam.
— Noe slikt var det ikke noen
steder hvor jeg har tjenest-
gjort. Forresten hadde vi ik-

Vi hadde forresten en tid
noen kanoner til, og det var
2 stykker med kaliber 6.5 og
effekten skuddvidde 3000 m.
Om dem skrev Divisjonens
berg-artilleribataljon i de-
sember 1939:

«De 6.5 cm bergkanoner
egner seg slettes ikke for den
oppgave de er tiltenkt, å bru-
ke disse mot mål på sjøen hø-
rer ingensteds hjemme».

Artilleribataljonen tok ka-
nonene tilbake like over nytt-
år 1940. Det var jo ingen
hjelp for oss i dem.

Kanonene har gjort et ufor-
glemmelig inntrykk på min
daværende adjutant som drev
prøveskyting med dem, idet
han under 3. april 1951 skri-
ver slik til meg:

«Nå skal jeg si at det be-
vilges penger til forsvaret. Det
er ikke som i vår glansperio-
de, da et regiment, når krig
var å befrykte, f. eks. hadde
en beholdning av 16 par ski
med tilbehør, og dette sogar
midt på vinteren og med me-
terhøy snø. Husker du de to
spretne kanonene fra 1868
som skulle bestryke Ofotfjor-
den, Beisfjorden, Rombakken
og diverse andre småfjorder
med viker og sund? Ja gu' sa
jeg spretne: For hvert skudd
— i beste fall et på 5 minutter
spratt de 10—15 meter tilba-
ke så gnistene føyk. Det gjalt
å holde seg i tilbørlig avstand.
De var ikke å spøke med, de
karle!»

Når talen er om den ynke-
lige tilstand vårt militære
vern befant seg i 9. april 1940
sies det som regel at dette
skyldtes de forsvarsfiendtlige
partier, kommunistpartiet og
Arbeiderpartiet.

Men dette er bare delvis
sandt.

Under storparten av ned-
rustningsperioden var det
borgerlig flertall i Stortinget,
«forsvarsvennlig» flertall!
Det er dette som er det for-
ferdelige. Det er et ærlig

Fort. side 4

De nye forrederibestemmel-
ser fyller 3/4 side i straffe-
loven! De gir ingen sikker vei-
ledning for leseren, da anven-

skjonn: Kriteriet i det norske
rettsoppgjør på straffeverdigi-
het lå ikke i omfanget eller
effektiviteten av bistanden til

Slik skal det være!

Dette er laksefiskeren, suksessforfatteren, frontkjem-
peren og skuespilleren Karl Holter, som nyss har gjes-
tet vår felles venn Ola Seem i Namdalen.

Han nyttet anledningen til å dra flere riktig pene
laks, og like store som de Namdalslaksene prins Wil-
helm var i kringkastingen med. Da Holter selv måler
ca. 2 meter er det lett å se at det var kvalitetsvare
han syslet med.

Fort. side 4

øømmer tevenne og aae som
har måttet ta en okkupasjons
hårde og folkerettsbestemte
vilkår — må ikke for fremti-
den kunne tale om «troløshet»
og «fjorræderi» i dene forbin-
delse.

Dagbladet hadde tirsdag
30. juli 1957 på side 6 en inn-
sender — H. Oddlo Erichsen
— som under overskriften —
«Hvis vi blir angrepet» —
skriver midt i blinken om
dette livsviktige tema. Jeg
gjengir ordret av artikkelen,
som i sannhet er oppsiktsvek-
kende fra det hold, alle uthe-
velser gjort her:

Etter å ha studert den pu-
blikasjonen som nettopp er
sendt ut av Beredskapsmen-
da for Statens informasjons-
tjeneste i krig, er jeg ikke helt
overbevist om dens «klare
linjer».

Det første jeg festet meg
ved, var at publikasjonen
først og fremst setter store
krav til sivilbefolkningen —
både materielt og moralsk. Vi
får vite at konge og regjering
vil, i tilfelle krig, flytte til
ukjent sted. Det ukjente sted
er muligens England, eller
Amerika — så der skulle de
kanskje være trygge. En an-
nen ting er hvordan dette
punkt virker på moralen hos
oss som må være hjemme —
vi, som ifølge publikasjonen
skal sabotere en eventuell ok-
kupant mest mulig.

Punktet om okkupanten og
Geneve-konvensjonen av 1949
— og hvordan man har krav
på å bli behandlet og hva ok-
kupanten har krav på — det
var meget uklart. Vi får jo
vite at vi skal sabotere mest
mulig — og huske at tjene-
stemenn får sine ordrer fra
fienden, men det burde vært
gjort klart, om folk som ikke
egner seg for sabotasje og
heller ikke vil delta i sådan,
blir å dømme som landssvi-
kere etter en eventuell frigjør-
ing.

Det andre er tjenestemen-

les med lærpisker, får hals og
nakke behandlet med ställin-
jaler, mishandles i kokende
badevann osv. alt i det hvite
demokratis ånd, alt for den
hvite mann. Fra fransk side
henvises til det uhyggelige
grusomheter som begås fra
arabisk side, i første tilfelle
gjelder det imidlertid repre-
sentanter for et kulturfolk,
som man stiller større krav
til.

Den israelske tidende «ol
Haam» beretter på sin første
side om et intermezzo i lands-
byen Kafr Kasem umiddel-
bart etter krigsutbruddet siste
høst: (Vi refererer etter det
østerrikske tidsskrift Europa-
Korrespondenz, som gjengir
artikkelen in extenso). Klok-
ken et kvarter før fem ble
landsbyen omringet av en is-
raelsk styrke, som ga beskjed
om at ingen fikk gå ut etter
klokken seks. Landsbyens el-
ste svarte da den israelske
befalingsmann at atskillige
arabere enda var ute på mar-
kene. Dem skal vi ta hånd
om, var svaret. Først kom
fire mann på sykler. Står det
bra til, spurte den israelske
kapteinen, ja svarte arabere-
ne. Så hoppet noen soldater
ned fra en lastebil og de fikk
straks ordre om å skyte ned
de fire. En av disse ble bare
såret og ble liggende stille
under de tre lik, det er han
som siden forteller. Snart
kom der ytterligere en gruppe
arbeidere, som alle ble skutt.

En vogn med tre menn og et
dusin kvinner ble stoppet.
Mennene ble ført vekk og
nedskutt. Deretter ble der
gitt ordre til å gi ild også mot
kvinnene, hvoretter troppen
fortsatte for å møte andre
hjemvendende. Den sårede
fikk da anledning å flykte. En
stakkars småpike, som kom ut
på planen foran gården for å
hente et la u ble umiddelbart
skutt. Fa en som kom ut møt-
te samme skjebne og da mo-
ren hørte hans skrik og styr-

om menneskenes, tolkenes og
rasenes likeberettigelse kom-
mer Europa til å reise seg mot
de verdensmakter, som for
tiden holder det bundet. Om
USA og Sovjetunionen i pur
forblindelse fortsetter sin nå-
værende politik, kommer Eu-
ropa til å gjeninnta sin før-
erstilling blandt de under-
trykte folk i andre deler av
verden og i felles kamp mot
de felles undertrykkere: dol-
laren i vest og hammeren og
sigden i øst.

Haureka.

Foranstående er gjengitt etter
«Vägen Framåt» (organ for den
nysvenska rörelsen) for 11. august.

VALGET og «vi»

Av Ivar Frihaug-Osa

Herr redaktør!

Jeg hadde ikke tenkt å be-
om noe mer spalteplass, gode
Kringlebotn, for jeg fikk på
et tidlig tidspunkt sagt min
mening om «saka vår» i av-
døde «8. mai», og da jeg er
en konservativ herremann,
som ikke klarer å skifte me-
ning hver gang jeg skifter
fillebukse, så ser jeg på saka
og oss akkurat under den
samme synsvinkel.

Nei, men det er disse poli-
tiske «gjengangere», som
skal gjøre «vei i vellinga med
«rettsoppgjøret» ved å forære
bødlene våre sin stemme ved
valget — det er dem som en-
da en gang bør konfronteres
med kjennsgjerningene. Og
til disse hører blant annet
den ting, at til dags dato har
det ikke vært plass for en 25
centimeters artikkel i en en-
ste avis i landet — bortsett
fra «Sandnes og Jærens Avis»
— så sant den har pekt i
retning av revisjon av «retts-

Fort. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UTKRAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringelbotn

Vårt lands forsvar vil stå på rettens grunn

I de direktiver som er gitt militære befalingsmenn allerede i fred er det slått fast at motstand mot et væpnet angrep på Norge skal gjøres i alle situasjoner. En meddelelse om at motstand ikke skal gjøres er å betrakte som falsk. Er ikke alle midler lovlige? Nei, internasjonale overenskomster (Genf-konvensjonene) setter visse regler som en rettsstat må følge. — Norge vil under sin forsvarskamp helt ut respektere folkerettens bud og de mellomfolkelige regler for krigføring som vårt land har undertegnet. Riktignok er det så at flere av disse reglene i mange tilfelle ikke er blitt fulgt i de siste kriger, og vi kan heller ikke være trygge for at den som angriper oss, vil følge dem. Men de norske væpnede styrker må stå på rettens grunn.

Selv om en angriper krenker krigføringen og tramper dem under føttene, skal vi respektere dem og henviser til dem.

Skulle det oppstå tvil om hva vi har rett til å gjøre, må det være våre egne ansvarlige myndigheter som tar avgjørelsen.

Heimevern skal vanligvis kjempe i lag og tropp — grupper fra 5—10 mann opp til 40 mann. Heimevernsoldaten har vanligvis lette infanterivåpen. Han er lært opp i en krigføring som utnytter de fordeler det lette utstyret og kjennskapet til hjemtrakten gir. Fjenden skal plages dag og natt med ildoverfall mot kolonner, leirplasser, forsyningsbaser og

partisaner i helt sivile klær og med våpen som de bar skjult. Dette var i strid med internasjonale overenskomster. Disse sivile partisaner ble i mange tilfelle betraktet som spioner og skutt. Partisanene tok på sin side ofte ikke fanger. Slik ble krigen uhyggelig brutalsert og tapbringende for sivilbefolkningen.

Etter krigen er det blitt ført forhandlinger med sikte på å komme til enighet om nye bestemmelser i internasjonal lov som skulle trygge sivilbefolkningen i krig og gi klare regler for partisanstrid bak fiendens linjer. Man er også kommet til enighet i viktige spørsmål, og konvensjoner ble vedtatt i Genf 12. august 1949 om:

1. Forbedring av såredes og sykes kår i de væpnede styrker i felten.
2. Forbedring av såredes, sykes og skipbrudnes kår i de væpnede styrker til sjøs.
3. Behandling av krigsfanger.
4. Beskyttelse av sivile i krigstid.

Under den siste krig ble folkeretten mange ganger krenket, men at dens regler i høyeste grad er en levende realitet, fikk man også bevis for blant annet i den stort sett korrekte behandling som ble krigsfanger til del.

Det skal igjen understrekes at Norge i sin forsvarskamp vil stå på rettens grunn, uansett om en motstander krenker retten eller ei.

Vi har her ord til annet gjengitt et av avsnittene i den Veiledningsbok for be-

Scharffenberg har sagt

Den seirende parts feilvurderinger blir tilgitt og dekket over. Den tapende parts feilvurderinger blir straffet, men seier eller tap avgjør ikke hvem der har rett (i høyere forstand). Den systematiske historieforkjæring synkverver almenhetens omdømme. (Morgenbladet 26. mai 1950).

Ledende franske statsmenn og Churchill ønsket et nytt krigsteater på den skandinaviske halvøy og ville provosere et tysk angrep der for å lette trykket på Frankrike. Derfor triumferte Churchill 11. april (1940) i Underhuset over «the strategic blunder into which our mortal enemy has been provoked».

Lærebøkene fortier disse kjensgjerninger, men burde brukt dem som veiledning for ungdommen om stornaktpolitikk og om farene for et nøytralt land ved å forsømme sitt forsvar. De forteller vidløftig om motstandsbevegelsen og «guttene på skauen», så plasshensynet kan ikke ha vært avgjørende.

En nøktern vurdering vil neppe vise at motstandsbevegelsen forkortet krigen med en eneste dag. Handelsflåten medvirken til Englands forsyning var Norges egentlige og viktige bidrag til de alliertes seier. (Morgenbladet 24. mai 1954).

Norge burdes traks overfor den tyske regjering ha erklært seg villig til å betale erstatning til de drepte tyskeres etterlatte og til å koste reparasjon av «Altmark» og erstatte alt det engelskmennene hadde stjålet ombord (kfr. kaptein Dau's rapport 20. februar til den tyske legasjon side 121).

Skjønt de norske statsmakter forsto «Altmark»-sakens farlighet ble nøytralitetsvakten ikke skjerpet. Den riktige reaksjon ville vært samlingsregjering og alminnelig mobilisering. Da kunne ikke Norge bli «tatt på sengen» 9. april. Men da vestmaktene samtidig forberedte mineutlegging og invasjon og ville provosere tysk invasjon i Syd-Norge og Sverige, ville Norge sansynligvis allikevel blitt trukket inn i krigen, omenn bedre forberedt.

(Morgenbladet 18. de sember 1953).

(Samlet av A. L.)

Innsatslinjen

Det var med glede, jeg leste Forbundets sirkulære om, at man nu vil gå over til en litt mer aktiv linje, og jeg skynder meg med å innsende årskontingenten, som jeg dessverre hadde glemt denne gang.

Kanskje vi da også kommer bort fra de stadige klager over mot oss begangen urett? Alle disse klager er sikkert riktige alle sammen, men de gir ikke noe positivt resultat. Jammeren foran klagemuren vil vel da opphøre, og vi vil i stedet storme muren! Denne mur er også med tiden blitt stadig mere brøstfeldig, og det har vist seg, at vi har fremtidige forbundsfeller også på «den andre siden».

L' Abbée-Lund i Dagbladet

Det inspirerte joudnalistikobbel Juve-Hammarlund — med trykk på Hammarlund, som allerede er klassiker — hadde i Dagbladet 2. oktober 1948 et intervju med den daværende leder av Landssvikavdelingen i Oslo Lars L'Abbée-Lund.

Den store mann taler ifølge Juve — sålunde:

«Først var det Quisling. Så var det alle bjellesauene, 15 ministre, 9 høyesterettsdommere og 18 fylkesførere. Alle sammen burde vært henrettet! Ja, slik hadde vel noen hver tenkt seg rettsoppgjøret, resten kunne gått fri, jeg mener om en ser ganske skjematisk på det hele, sier sjefen for Landssvikavdelingen i politiet, Lars L'Abbée-Lund. Han snakker skarpt og formelt som en lektor i fransk og ser også ut sånn, med korrekt tversoverslips og dokumenter i mapper. Og hvilke

Skal kapitulasjonen og krigføringen fortsatt være tabu?

Farmand stoppet aktuell debatt etter at Olav Røgeberg blannet seg opp i saken

I anledning av den artikkel som cand. min. T. B. Gjerstad skrev i «Farmand» om Quisling — og som ferleden ble gjengitt i «Folk og Land» — ble følgende innlegg sendt «Farmand»:

Herr redaktør,

Uansett hva man mener om de synspunkter cand. min. T. B. Gjerstad fremholder i Deres nr. 29, er det interessant å se en selvstendig tenkende personlighet rive løs fra hensyn til gjengs oppfatning, og fritt gi uttrykk for sitt personlige syn. Nesten ennå mer overraskende er det å se Deres blad publisere et så originalt innlegg om et sådant tema, selv om redaksjonen i en «hale»-bemerkning i nr. 30 tilkjennegir uenighet med innsenderen.

Nærmer vi oss kanskje et vendepunkt i presens innstilling til behandlingen av omtålige prbolemer fra «opp-gjørs»-tiden, — problemer hvorom parolen har vært å hvede den offisielle versjon coute que coute? Isåfall er det mange og viktige spørsmål som bør komme under debatt, bl. a. og først og fremst selve grunnlaget for det såkalte «rettsoppgjør», — påstanden om den fortsatte statlige norske krigføring etter kapitulasjonen. Her skal bare nevnes et par momenter vedrørende denne sak: Er de som forsvarer påstanden på det rene med at hvis den stat-

var avsluttet. Innlegget inneholdt imidlertid som det vil sees intet om Quisling, fordi innsenderen var oppmerksom på «Farmand»s forhastede avskjæring av diskusjonen etter et innlegg av Olav Røgeberg. Refleksjonene gjør seg selv. Krigføringen skal fortsatt være tabu, når det gjelder farlig underbygget angrep på den offisielle versjon. Temaet vil imidlertid tvinge seg frem pånytt.

T. V.

Leif Borthen villeder om Argentina

I lengere tid har en norsk presseman — Leif Borthen — på en ondartet måte villedet den norske almenhet om forholdene i Argentina og om den styrtede president Peron.

Argentinas frigjøring fra det spanske velde — betegnet ingen særlig større sosial frihet for det jevne argentinske folk. De store godseiere, som ofte levet i herlighet og glede i utlandet, gjorde intet for å bedre de elendige forhold for menigmann. Korrupte politikere solgte landet stykkevis til

Heimevern skal vanligvis kjempe i lag og tropp — grupper fra 5—10 mann opp til 40 mann. Heimevernsoldaten har vanligvis lette infanterivåpen. Han er lært opp i en krigføring som utnytter de fordeler det lette utstyret og kjennskapet til hjemtrakten gir. Fienden skal plages dag og natt med ildoverfall mot kolonner, leirplasser, forsyningsbaser og lignende. Før fienden får samlet seg til motstand skal heimevernsgroppene ha trukket seg tilbake etter en forbedret plan for å gå til angrep uventet på et nytt sted. Slik er gerilja og den er lovlig. Internasjonale overenskomster krever at de som deltar i geriljakrig, står under en ansvarlig leder, bærer uniform, armbind eller annet merke som tydelig viser at de tilhører en avdeling og at de bærer sine våpen åpent. Under den siste verdenskrig kjempet ofte

blant annet i den stort sett korrekte behandling som ble krigsfanger til del. Det skal igjen understrekes at Norge i sin forsvarskamp vil stå på rettens grunn, uansett om en motstander krenker retten eller ei.

Vi har her ord til annet gjengitt et av avsnittene i den Veiledningsbok for befolkningen under krig, som vi omtalte i forrige nummer. Alt er velskrevet og riktig. Men dette er mer enn veiledning, det er en knusende dom myndighetene her feller over seg selv for begåtte lovovertrедelser, ikke bare under den II. verdenskrig, men også under det såkalte oppgjør med NS.

Vi hilser med glede kursendringen, den kom — hva vårt forsvar angår — 17 år for sent, men vi håper den likevel vil kunne gjøre nytte for seg under en ny batalje.

Stortingsvalget

I anledning valget er flere forskjellige personer innen våre rekker blitt spurt.

En sa: Stem på Arbeiderpartiet. Det har overtatt 75 % av Nasjonal Samlings program. Dessuten har partiet en mann som soren skriver Stavang. Dessuten har det ikke få udoktrinære og virkelig dyktige folk i ledelsen, f.eks. Skaug, Meisdalshagen og Trammæl.

Svarene utkrystalliserete seg ellers slik:

1. Det vil være rimelig for ofrene av rettsoppgjøret å stemme på positive folk uansett parti.
2. Hvor det ikke finnes positive elementer bør man stå fritt. Kanskje ikke stemme idet hele tatt?
3. Kjente negative elementer, f.eks. de 62 tingmenn som i Odelsstinget 1948 stemte for dødsstraff må ubønnhørlig strykes. Hvis disse da ikke siden offentlig har uttalt at de er kommet på bedre tanker, og erklærer seg enig i Mosoids, Stavangs og Bunkholdts synspunkter. Flere nevner som klare strykekandidater: — Sokne-

prest Christie og Løberg.

Det finnes også dem som mener at gjennomført stemmestriek er veien.

Hva mener Forbundet?

Major von Knurren.

— Molotov har overtatt jobben som ambassadør i Ytre Mongolia, han kom sist lørdag til hovedstaden Ulan Bator og overleverte straks sitt akreditivbrev til statsjefen J. L. Sambu.

Jens Bjørneboe

Det er svært meget som tyder på at forfatteren Jens Bjørneboe, med sin nye bok kommer til å forårsake stormende debatt. Er det tillatt å mene hva som helst om landsvikoppjøret og behandlingen av våre NS-folk? Hånden på hjertet: nei. Det er oss foreskrevet hva vi skal mene om disse ting, bemerker Cappelen i en forhåndsomtale av boken.

Jens Bjørneboe mener noe annet — det fremgår av hans nye bok, «Under en hår-

Det var med glede, jeg leste Forbundets sirkulære om, at man nu vil gå over til en litt mer aktiv linje, og jeg skynder meg med å innsende årskontingenten, som jeg dessverre hadde glemt denne gang.

Kanskje vi da også kommer bort fra de stadige klager over mot oss begangen urett? Alle disse klager er sikkert riktige alle sammen, men de gir ikke noe positivt resultat. Jammeren foran klagemuren vil vel da opphøre, og vi vil i stedet storme muren! Denne mur er også med tiden blitt stadig mere brøstfeldig, og det har vist seg, at vi har fremtidige forbundsfeller også på «den andene side»

Jeg har lest den av den danske generalauditor Victor Pürschel nettopp utgitte bok «Ret Kurs», og denne lesning har styrket min tro på innsatslinjen.

«Det, der var Ulykken i 1945, var, at man glemte den visdom, som dansk Statsstyre havde vist seg i Besiddelse av i 1851, da man gav Amnesti til næsten alle, der havde kæmpet i Insurgentarmeen mod Danmark. De havde ikke været Marinevægtene o. lign. De havde med Vaabøn i Hånd kæmpet mot den danske Hær, og dog forstod den danske Regering i hine Demokratiets Morgenrødes Aar, at der maatte slaas Streg over alt dette, hvis man ikke skulde skabe en talrig retsløs Pariakaste i det danske Rige. Kun de ledende, der havde gjort Brud på individuel Trosskabsed blev undtagne.

Havde man gjort det samme i 1945, havde man undgaaet at slaas den dybe Kløft i det danske Folk, som vil bestaa til enten Uretten gøres god, eller til de siste Ofres Efterladte er døde. Jeg tror og haaber, at det første vil ske.»

Dessverre har ikke vi en så høitstående og forståelsesfuld dommer «på den annen side», og selv Purchels energiske anstrengelser ble fruktesløse i disse Rettsløshetens år, hvorfor han nedla sitt embede men fremdeles fortsetter den efter hans mening «rette kurs» tross sine 80 år!

Han er ikke «nazist» og ikke medlem av det NS tilsvarende «danske Samvirke», men han var høiremann og dansk. En hedersmann, som kompromisløst fulgte sin overbevisning.

J. Lærum.

dere himmel». Det er en bit-ter roman om hvordan en liten familie ble NS og hvordan den ble behandlet under det — etter Bjørneboes mening — summariske og hevngjerrige rettsoppgjør. Og den i seg selv gripende handling munner ut i en krass anklage mot dem som hadde ansvaret. (Asker og Bærums Budstikke).

† Peter Freuchen, den kjente danske polarforsker og forfatter. Han døde helt uventet mandag 2. ds. av hjerteslag på flyplassen Elmendorf i Alaska. Reiste fra

New York lørdag og var på vei til polarområdet sammen med en gruppe polarforskere for å lage en fargefilm for et amerikansk fjernsynsselskap. Peter Freuchen nektet å ta imot hjelp til å bære koffertene opp noen bratte trapper på flyplassen. Plutselig falt han om, rammet av hjerteslag, og var død da en lege kom til stede like etter. I den ekspedisjonen Freuchen nå skulle ut på, deltok forøvrig nordmannen oberst Bernt Balchen og Donald Macmillan som var med på Peary's polar-ekspedisjon i 1908.

Ja, slik hadde vi noen hver tenkt seg rettsoppgjøret, resten kunne gått fri, jeg mener om en ser ganske skjematisk på det hele, sier sjefen for Landssvikavdelingen i politiet, Lars L'Abée-Lund. Han snakker skarpt og formelt som en lektor i fransk og ser også ut sånn, med korrekt tversoverslips og dokumenter i mapper. Og hvilke mapper?

— Hvorfor heter De L'Abée?

— Den første på norsk jord var en fransk hugenott som utvandret til Bergen. Siden kom det til en bestefar med navnet Frydenlund og så ble Fryden sløffet. Så har De løsningen.

Og her sitter en med denne omstridte L'Abée foran

Forts. side 3

Terminliste

15. september: En minnebauta over lagtingspresident Aldor Ingebrigtsen avdukes på hans gravsted på Tromsø gravlund.
16. september: NRK begynner med en ny dagsnyttssending kl. 6,40. Kommer på nynorsk.
20. september: Apningsfestligheter ved Bleikvassli gruber.
23. september: Erik Brofoss og Arne Skaug skal ut og reise igjen, denne gang til bankmøte i Washington.
21. oktober: Forhandlinger om nytt lønnstillegg for statstjenestemennene.
- 28.—29. oktober: Det tradisjonelle høstkursus «Skog og Tre» holdes i Oslo, med fremragende foredragsholdere og med demonstrasjon av bygging av skogsbilveier i vanskelig terreng.

— Stormende debatt vil utvilsomt forfatteren Jens Bjørneboe vekke med sin nye roman «Under en hårdere himmel» — en sviende anklage mot dem som hadde ansvaret for landssvikoppgjøret og behandlingen av våre NS-folk.

(«Rogaland Avis»)

mange og viktige spørsmål som bør komme under debatt, bl. a. og først og fremst selve grunnlaget for det såkalte «rettsoppgjør», — påstanden om den fortsatte statlige norske krigføring etter kapitulasjonen. Her skal bare nevnes et par momenter vedrørende denne sak: Er de som forsvarer påstanden på det rene med at hvis den statlige krigføring skulle fortsatte — og virkelig gjorde det — etter kapitulasjonen, så blir konsekvensen herav at selve kapitulasjonen var en komplett unødvendig «bistands»handling av de aller største betydning for okkupasjonen? Dette fremgår med tydelighet av de mange og vidtgående, forpliktende norske innrømmelser, som er spesifisert i kapitulasjonsdokumentet.

Ennvidere gjenstår det å gjøre rede for de militære operasjoner fra den norske overkommando i tiden etter kapitulasjonen. Når ble den første sådanne ordre utstedt Dette tidspunkt vil det være av betydning å fastslå som datum for den påståtte gjenopptagelse av den statlige krigføring. I mangel av notifisering av gjenopptagelsen er henvisning til hensikter og konfidentielle avtaler ikke tilstrekkelig. Men den første militære operasjonsordre vil være «slag i saken».

En uttalelse fra Den krigshistoriske avdeling vil her være ønskelig. Kun fra det hold kan det ventes en nøktern, objektiv klarleggelse av forholdet. Mulige innlegg fra inkompetente hold kan ventes å være affektbetonte og uten saklig verdi. Hvis nærværende inntas i «Farmand» henstilles derfor til redaksjonen å våke over lidenskapsløs og saklig diskusjon.

«Farmand» returnerte innlegget med takk for tilsendelsen under henvisning til at diskusjonen om Quisling (!)

Argentinas frigjøring fra det spanske velde — betegnet ingen særlig større sosial frihet for det jevne argentinske folk. De store godseiere, som ofte levet i herlighet og glede i utlandet, gjorde intet for å bedre de elendige forhold for menigmann. Korrupte politikere solgte landet stykkevis til fremmede. Mange herrer red på folkets rygg.

Jeg har selv studert forholdene i Argentina, ikke som privilegert presse-mann med diplomatisk status, men som arbeider og etterhånden som arbeidsleder i et svært oljekonsern som boret etter olje i pionérstrøkene i det nordlige av Argentina. Jeg var der i to år.

Og kjenner til folkets kår, ikke minst landarbeidernes. De var elendige. Men dette kan man ikke oppdage fra Plaza de Mayo eller fra Jockeyklubben i Bs. Aires.

Mine erfaringer stammer fra forholdene under presidentene Alvear og Yrigoyen. Den siste startet med en del sosial demagogi for å vinne velgere, og dermed da.

President Peron grep fatt i ondets rot og utrettet meget av godt for det argentinske folk. Derved støtte han utlandet og dettes håndlangere i Argentina. Det står klippefast. Derfor fikk han massen med seg. Men ikke bare det. Han vant i stor utstrekning folkets kjærlighet. Å fremstille ham som en moderne Nero — slik som herr Borthen gjør — er bare forsøk på synkverving av norske leseres omdømme.

Er det slike synkververe den norske arbeiderregjering finner det formålstjenlig å sende til utlandet? — Eller er herr Borthen et privat fenomen?

Oslo, den 2. septbr. 1957.

ALEXANDER LANGE.

Siden sist

En amerikansk etterretningsagent som i ni år opptrådte som spion for Sovjet-Unionen, Boris Morris, har trenholdt i en kongresskomite at den sovjet-russiske forsvarsminister Sjukov i løpet av åtte måneder trolig vil avløse Krustsjov som det sovjet-russiske kommunistpartis førstesekretær. — Han mener med andre ord at det går mot russisk militærdiktatur.

Meget tyder på at Århus vil bli sentret for de allierte sjæstridskrefter i Østersjøen. Tidligere har man gått ut fra at Kiel ville bli sentrum for den tysk-danske flåte, men Århus er kommet stadig sterkere inn i bildet.

De engelske gull- og dollar-reservene var utsatt for en vellykket tapping i august. Reservene falt med 225 millioner dollar og reservebeholdningen ved månedsskriftet var 2.142 mill. dollar.

Selv president Eisenhower som i måneder tålmodig har forsøkt å holde nedrustningsforhandlingene igang, later nu til å ha tapt troen på at et resultat er mulig, iallfall i denne omgang. På en pressekonferanse erklærte han meget åpent, at USA nu hadde brukt opp sitt diplomatiske skyts og at Sovjet nu må ta stilling til de omfattende forslag som foreligger fra vest og dermed ta ansvaret for forhandlingenes eventuelle sammenbrudd. USA har iallfall ikke til hensikt å gjøre flere innrømmelser.

Det som har hendt i Syria og Jordan i løpet av de siste 14 dager truer «verdensfreden» like alvorlig som under Korea-konflikten.

De måtte ha forstått

Ett antal justisoffere henvendte seg til Institutet før offentlig och Internationell Rät, Stockholm for å få dette kjente institutt til å granske det såkalte rettsoppgjør i Norge. Resultatet ble som man kunne anta en knusende dom over norsk rettsvesen. Vi henvendte oss til Sverige, da dette land var nøytralt under krigen og således ikke belastet med noe etterkrigsoppgjør, som de fleste europeiske land var, inklusive Sveits.

Man skulle trodd at en av de store kanoner på det internasjonale rettsområde i Norge ville tatt til orde mot svenskens knusende dom. Men nei, bare småfolk og

innen A-pakten. Eller kanskje A-pakten oppløses og USA baserer seg på Tyskland som europeisk fastlandspartner. Den amerikanske skatteborger er nå mere våken, og vil ikke lenger kaste sine penger bort på nasjoner som hverken vil eller kan gjøre noe effektivt hvis det store oppgjør skulle komme. Det er allerede nevnt fra ledende politisk hold i USA at Norge bør ut av A-pakten. — De fleste nordmenn er uspurt av den samme oppfatning. Skulle dette finne sted er tidspunktet inne til at Norge blir fritt.

Vi forhenværende NS-folk har her et stort ansvar, nemlig

Fort. side 4

Hr. Ramndal!

— Du vet at det siden Sokrates dager har vært ansett som grovt rettssvik å dømme summarisk og etter syndebygg-systemet? Ja, for du har vel ikke (som en av møllerne ved etterkrigsårenes politiske rettskvern) glemt at Sokrates måtte tømme giftbegeret fordi han uredd og uten tanke på egen sikkerhet gikk i rette med de demokratiske maktthaverne som dømte marineoffiserene til døden fordi værgudene hadde knust hele den seierrike, hellenske krigsflåte — hvorved den seiersrus folket skulle tiljuble maktthaverne med, vendte seg til misnøye og nådeløs kritikk, — en kritikk som måtte overføres på de for hånden værende syndebyggere: marineoffiserene!

— Som heilhuga norskdomsmann liker du ikke fremmedordene, men æg kan forsikre deg at mange av dem er ulødelige som Sokrates og har et innhold som kan være særdeles nyttig å kjenne. I øyeblikket tenker jeg på det latinske ordet *persepsjon*. — Når vi på norsk snakker om å persipere (fornemme), da tenker vi nærmest på det å kunne skjelve mellom åndsretningene eller gjenkjenne ånden når den opptrer under endrede former og forhold i andre tider.

Med en middels utviklet persepsjonssans ville folkets kårne og de norske domstolene ikke kommet i skade for å knesette det summariske ansvar og dermed syndebygg-systemet som norsk «lov» — alias ulov.

Du vet selvsagt at endog din partifelle, prof. dr. juris. Johs. Andenæs («rettsoppgjøret»s engasjerte forsvarer) hevder omkapp med dr. juris G. Astrup Hoel at det solidariske ansvar er uten hjemmel i norsk erstatningsrett, — og at tre høyesterettsdommere stemte imot denne «rett» allerede i det overopphetzede 1945.

Toralv Fanebust.

der den kriminelle lavalder

—Har De fått avsky for

Pauline Hall's hallusinasjoner

Hennes illegale venner er skyld i studentenes skjebne

Dagbladets frøken Pauline Hall hadde en lang og sterkt nedvurderende kritikk av den norske tenor Jon Otnes's konsert i Aulaen. Etter hennes mening er det dog ikke stemme Otnes mangler, men ellers alt mulig annet.

Influeres dette annet av at Otnes sto på den «gale» siden i krigen?

Musikkritikken ånder av et politisk hat, av samme type som Pauline Hall i sin tid demonstrerte overfor fru Kirsten Flagstad, og den italienske dirigent Di Bella. Fru Flagstads forbrytelse var jo at hun under den tyske okkupasjon reiste hjem til sin familie i Norge, dengang det var karrierebefordrende å dømme fra Norge.

Otnes må ha virket sterkt på Pauline Hall! Måtte hun verge seg mot denne kraft fra oven?

Hun avslutter sin musikkritikk i Dagbladet med følgende — i denne forbindelse — malplaserende vendinger:

«Nede i søylehallen lyste fremdeles de skjønne blomstene fra minnehøytideligheten for studentene, som falt i krigen». Alle bra folk ærer ealne, men hva har ovenstående i en saklig sangkritikk å gjøre?

Fru Hall kan åpenbart ikke kjenne til grunnen til at tyskerne foretok sin studentreaksjon, som førte til så megen unødvendig sorg. Aksjonen skyltes hennes illegale venner! Aksjonen skyltes aula-brannen. Når Pauline Hall neste gang skal skrive om falne studenter i musikkritikk, — kanh un mer passende gjøre det i forbindelse med opera- og parksanger Svein Bruun. Sammen med patriotene Kjell Larsgaard, Thorvald Larsen o. a. satte han fyr på Aulaen. i den erkjente hensikt at ugierningen skulle provosere

nes reaksjon lynsnart. I Morgenbladet 20. mai 1948 står det klart at «Det illegale presse-direktorat var ansvarlig for Aula-brannen.» Det heter videre at Petter Moen, som var sjef for «London-Nytt» — var Bruuns nærmeste overordnede.

— Når skal Pauline Hall lære å skjelve mellom sine forskjellige fornemmelser, hvorav noen er musikalske?

Potemkin

Jens Bjørneboes

nye roman «Under en hårdere himmel» er en anklage mot dem som hadde ansvaret for landssvikoppgjøret.

(«Arbeiderbladet»)

Moe i Tinghuset

Et intervju foretatt av Juve & Hammarlund i Dagbladet nr. 221—1950 starter så elskelig slik:

«— La oss først ha det klart for oss: Jeg er vakt, men vi har vaktmester også her i gården, sier den fine menneskekjenneren Einar H. Moe, av hele byen elsket som vaktmester Moe i Oslo Tinghuset.»

Hør nå på den elskelige Moe som for det vi vet kanskje er vakt i annen potens; og som hva dommeregenskaper angår åpenbart holder fullt følge med både Skau og Thrap — noen trapper opp:

«— Tar De ofte feil i domsavsigelser?»

— Sjelden. En gang var jeg nær på. Jeg fulgte Skanckesaken og holdt på livsvarig. Det sa jeg til Solem også og da han så etter dommen kom ut sa han til meg at der tok De nok feil Moe, sa han. Det ble dødsdom.

Ja, men jeg snudde, sa jeg, jeg snudde et par dager før dommen falt. Solem var alltid så hyggelig, hilste og pratet, vi var liksom kamerater.»

Har du skaffet deg

DEN NORSKA RÄTTSUPPGÖRELSEN?

«Det resultat Institutet er kommet til tør kunne formuleres således:

- Den provisoriske straffelovgivning var folkerettsstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikordningen av 15. resember 1944 var grunnlovstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikoppgjøret var politisk motivert og derfor av diskriminerende karakter.
- Mot den prinsipielle problembehandling i lagmannsrett og i Høyesterett reises alvorlige anklager.»

A. E. Hedem i skriftet Statsmaktenes revolusjonære forhold til grunnloven.

Den Norske Rättsuppgörelsen kan du lettest skaffe deg gjennom Forbundet. Det er en bok som fortjener plass i enhver norsk bokhylle.

Vedlegg bestillingen kr. 30 over postgiro 150 28.

Hedem's ovenfor nevnte skrift har også vunnet stort ry og bør spres i størst mulig utstrekning. Koster 2 kroner pr. stykk, plus 30 øre i porto.

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere

Kastehjulsopptakere

for traktor og hest

Potetsortere

Tørrvaskere

Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon eller d/s-anløpssted

GUNNAR BRADLEY

Innehaver Per Bradley

BERGEN

Telefon 10 285

Vi søker representanter

for tingersanking i bygd og by.

Rike muligheter, bra provisjon

Henv. red. i Folk og Land

i Norge. Resultatet ble som man kunne anta en knusende dom over Sveriges og Okupasjonsmyndighetene. Vi henvendte oss til Sverige, da dette land var nøytralt under krigen og således ikke belastet med noe etterkrigsoppgjør, som de fleste europeiske land var, inklusive Sveits.

Man skulle trodd at en av de store kanoner på det internasjonale rettsområde i Norge ville tatt til orde mot svenskenes knusende dom. Men nei, bare småfolk og kompromitterte tok til gjemle ved å kjøre opp med de gamle plater. Norsk rettsvesen måtte ta mot denne ørefik og skammen uten å kny. Av det stolte rettsvesen etter 8. mai 1945 var bare tilbake noen smågutter som hadde forkludret det mest elementære når det gjelder menneskerettigheter og rettsvesen.

Juristene av 1945 sammen med de skyldige politikere 1940—45 bragte med et slag Norge tilbake til neveretens tid. Det var et nydelig resultat av alle «heltegjeringene» og alt skrytet. Opp av etterkrigsmøddingen stakk hodene på «Godviljens menn», som skulle ha æren for alt svineriet. Jeg gidder ikke ramse opp disse i Norges historie vennelige navn. De dør gudskjelov snart ut markstukne og gjennomtrukne av to «frigjøringer» 1905 og 1945. — Uheldigvis for Norge baserte det sosialistiske parti seg først på Sovjet og kom derfor i en like ugunstig posisjon som borgerskapet der hadde alliert seg med den nå døende løve i vest. Flokken av norsk-fundamenterte nordmenn har helt siden lenge før 1905 vært så liten, at de ikke har evnet å skaffe seg en politisk plattform. Det meste har ebbet ut i spillfekteri uten aktelse for de store linjer.

USA har arvet Norge, etter England. Dette er sikkert til det bedre, og det er å anta at vi får en sjanse til mere frihet når USA kaster England og flere andre land overbord

ikke lenger kaste sine penger bort på nasjoner som hverken vil eller kan gjøre noe effektivt hvis det store oppgjør skulle komme. Det er allerede nevnt fra ledende politisk hold i USA at Norge bør ut av A-pakten. — De fleste nordmenn er uspurt av den samme oppfatning. Skulle dette finne sted er tidspunktet inne til at Norge blir fritt.

Vi forhenværende NS-folk har her et stort ansvar, nemlig — **Forts. side 4**

† Dagmar Nordraak-Feyling, — Oslo. — Hun var halvsøster til Rikard Nordraak, og musikk var hele hennes liv.

† Fru Bergljot Gjerdi, Oslo. Ble begravet på Vestre Gravlund torsdag. Hennes nærmeste etterlatte er Andreas Gjerdi og barna Ivar, Trond og Inger-Helene, samt foreldrene.

L' Abée-Lund

Forts. fra side 2

seg til venstre, og vinduet er rammen om en snipp av Vikarotet nederst i hjørnet og så hele Akershus. L'Abée ser når han svinger seg i stolen over til den øvre vollen. De største sakene begynner som en papirhaug på bordet foran ham og ender på den øvre vollen: Quisling, Fehmer. —

— De ville altså ha flere —

— Jeg er redd for å bruke ordet rettferdighet, vi så under okkupasjonen, foran oss, nedslagsfeltet for storsleggen, den og den skulle rammes, men vi har ramt litt utenfor. Vi skal huske at bjellesauene gikk foran og dro store grupper med seg. Franskmennene henrettet også naziredaktørene i de større dagsavisene. Der tok de alle bjellesauene og lot fårene gå fri.

— — Det er verre at vi har forfulgt barna til Quislingene, at de måtte ha attest for å ta realskoleeksamen, de var jo barn da de ble tvangsinnmeldt i partiet, de var un-

partifelle, prof. dr. juris. Johs. Andenæs («rettsoppgjøret»s engasjerte forsvarer) hevder omkapp med dr. juris G. Astrup Hoel at det solidariske ansvar er uten hjemmel i norsk erstatningsrett, — og at tre høyesterettsdommere stemte imot denne «rett» allerede i det overopphetzede 1945.

Toralv Fanebust.

der den kriminelle lavalder

—Har De fått avsky for arbeidet i den utsatte jobben De har hatt?

— Avsky? Mnei. Det er interessant. Vi var seks hundre funksjonærer til å begynne med, det var publikum selv som rykket inn og tilbød sin tjeneste — for å få hele oppgjøret avvirket — — —

*

Dette er betydningsfulle uttalelser. — Vedkommende er ikke mer fanatiker (i 1948) enn at han — som man ser — nå er redd for å bruke begrepet rettferdighet i forbindelse med oppgjøret! Likeledes erkjenner han at den og den skulle rammes. Hans skuddliste er langt lenger enn den ble, men da kunne også resten gått fri — skjematisk sett. Dette siste høres pent ut, men på bakgrunn av de titusen av domfelte — som altså skulle ha gått fri, er det rettslig sett en redselsfull uttalelse, som skarpt viser hva som har drevet verket.

Med det nåværende utsyn til fremtiden er det en kriminalistisk sett meget interessant bemerkning at han ikke har fått avsky for jobben, men tverimot finner den interessant! — Og heller ingen unnskyldning med tvang eller lydighetsplikt der i gården!

Direkte tragikomisk er bemerkningen om at det var publikum som rykket inn i landssvikavdelingen for å få sving på justisen.

Ovenstående bør avrundes med den bemerkning at det ikke er sikkert at Juves artist-

tyskerne foretok sin studenteksamen, som førte til så megen unødvendig sorg. Aksjonen skyltes hennes illegale venner! Aksjonen skyltes aula-brannen. Når Pauline Hall neste gang skal skrive om falske studenter i musikkkritikk, — kanh un mer passende gjøre det i forbindelse med opera- og parksanger Svein Bruun. Sammen med patriotene Kjell Larsgaard, Thorvald Larsen o. a. satte han fyr på Aulaen. i den erkjente hensikt at ugjerningen skulle prøvose tyskerne til forholdsregler som skulle bringe hatet til å flamme opp mot okkupasjonen.

Som beregnet kom tysker-

iske referat alltid ordret dekker vedkommendes utsagn. Har han korrigert referatet?

Juve selv — som på grunn av opposisjon mot regjeringen en gang i London — ble forsøkt titulert forræder viser også selv en lignende psykologisk interessant blodtørst og skriver: «Vi blir sittende en stund og ser på den sterkt fargeglade akvarellen av Akershus gjennom vinduet. Det er rødlig høstlig i fargene der borte, og det skal det bli en gang til før de siste skuddene er falt.»

!

! *anledning ribbingen av 20 000 kroner fra Sigurd Olsen Uggen.*

Hr. Ramndal, tviler du på at det mellom etterkrigsårenes tingsmenn og aktorer vil være mulig å finne flere som gjorde NS og tyskerne større tjenester under okkupasjonsårene enn denne gårdbrukeren. — For han innlot seg ikke på slike tjenester i det hele tatt.

— Vet du videre at det er rettssvik å dømme en mann for gjerninger andre har begått?

(Toralv Fanebust i sin avis 6.9. 57.)

I BERGEN:

fåes avisen hos:

Carl Lund-Olsen,
Domkirkegt. 6 A - Bergen

noen trapper opp:

«— Tar De ofte feil i domsavsigelser?»

— Sjelden. En gang var jeg nære på. Jeg fulgte Skanckesaken og holdt på livsvarig. Det sa jeg til Solem også og da han så etter dommen kom ut sa han til meg at der tok De nok feil Moe, sa han. Det ble dødsdom.

Ja, men jeg snudde, sa jeg, jeg snudde et par dager før dommen falt. Solem var alltid så hyggelig, hilste og pratet, vi var liksom kamerater.»

Hytte ved stranden

For den av våre feller som sitter i små kår — og som gjerne vil ha en høstferie — stilles fullt montert hytte ved strandkanten Sørlandet — til disposisjon gratis.

Eksp. anviser.

Hallo gode venner

Da jeg holder på å flytte selges restopplaget av «Terkel», «Gode Makter» og «Frontkjemper» for kr. 5 pr. stykk. Portofritt mot kontant. Likeledes selges «Bliss», historien om en elg, for kr. 3,—.

Karl Holter,
Åmot på Modum.

Enslig eldre dame

ønsker leie eller kjøp av leilighet eller mindre hus, — helst nær Oslo, Drammen, Hønefoss eller i Vestfold.

Fru Nanna Bay,
p. t. Norderhov p. å.

Frontkjemper

ønsker å leie hybelleilighet eller mindre leilighet i Oslo eller utenbys. Alt har interesse. Meget god betaling loves. *Bill. mrk.: 1407.*

KAVRING

1 kg sukker + 1 kg kveitekavring, 4 .. ½ kg's familjepakning kr. 10,— fritt tilsendt mot forsguddsbetaling.

LITTLEBERGEN BAKERI,
Litlebergen.

Innehaver Per Bradley

BERGEN

Telefon 10 285

Vi søker representanter

for tingersanking i bygd og by.

Rike muligheter, bra provisjon

Henv. red. i Folk og Land

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Hybel søkes

til min sønn, som kommer til Oslo omkring 20. aug.

Henvendelser skjer til dette blads ekspedisjon - eller direkte til Oddmund Tokle, Isfjorden.

Vi kjøper torvstrø!

Skriv til

LITTLEBERGEN
HAVREMØLLE

Litlebergen

Stille enslig dame

søker hybelleilighet, by eller land.

BILL. MRK. «Sikker betaler»

Hjelp trenges!

Har du noe avlagt tøy til 5 barn under 16 år. Moren er flink til sy om.

Skriv til Forbundet etter adressen.

Ny skrivemaskin

tilsalgs, pris kr. 760.—. Selges nå for kr. 500,— kontant.

Eksp. anviser.

Gift frontkjemper

søker forpaktning fra høsten 1957, av middelstor gård hvor der er anledning til skog- Bill. mrk. «Snarlig avgjørelse»

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSØNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lade-

moen kirke - Voldsminde

VED BESØK I EGBERSUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

FOLK OG LAND

Da justiskomiteen var mot og Odelstinget for den politiske dødsstraff

Da Odelstinget 28. juni 1948 med 62 mot 42 stemmer fastholdt dødsstraffen i okkupasjonsoppgjøret —

skjedde det ifølge Aftenpostens referat i morgenummeret 29. juni, 1. side — «etter en lang og meget heftig debatt». Justiskomiteens flertallsinnstilling om opphevelse av loven om dødsstraff ble forkastet av tingmennene, etterat enhver av dem hadde tatt standpunkt til konsekvensene av stemmegivningen. Det søtt politisk dødsdømte inne, således kommissarisk statsråd, professor Ragnar Skancke. — Skancke ble skutt på Akershus 28. august 1948.

Da vi nu står foran stortingsvalg bør det kastes et blikk på avstemningen.

Aftenposten skrev: Sjelden har noen debatt i Stortinget vært ført med større lidenskap. Både de som talte for og de som talte mot opphevelse, søkte å legge hele sin kraft i sin argumentasjon

Lyng (h.), Trondheim, sa blant annet ifølge referatet: Det vil ikke være brudd på noe likhetsforhold om vi nu erklærer oss ferdig med dødsstraffen. — Løberg (a.), Skien: Intet av hevn lå bak innførselen av dødsstraff(!) Det er en midlertidig lov som er et ledd i rettsoppgjøret. Her

Tidene —

Fort. fra side 1

må det ikke klusses med loven. Linjen må følges til rettsoppgjøret er fullført.

Haldorsen (v.), Herdaland: Men når krigen er slutt må dødsstraffen avskaffes. Justisdepartementet har flere ganger lovet å håndheve loven med varsomhet. Men for dem som sitter og frykter dødsstraff, er det ikke tilstrekkelig med løfter om slik varsomhet.

Wikborg (kr.f.), Akershus: I min tid i Stortinget, sa han, har jeg ikke vært med på noen tyngre avgjørelse enn vedtakelsen av loven om dødsstraff. Da den ble vedtatt var den vel ikke å komme forbi. Det måtte til en kvalifisert reaksjon. Men er det nødvendig å opprettholde dette ondet lenger. Jeg mener nei. — Det er blitt pekt på nødvendigheten av å holde enheten i rettsoppgjøret. Det har ikke vært mulig å holde enheten. Skulle det latt seg gjøre måtte sakene ha kommet til behandling meget hurtigere, og det var også vår forutsetning da vi vedtok loven. — Ramndal (v.), Rogaland, Justiskomiteens formann, redegjorde for sitt syn i saken, og erklærte seg enig med Lyng og Wikborg i deres uttalelser.

Moseid (B.), Vest-Agder, ønsket igjen å presisere at dødsstraff ikke hadde noen hjemmel i norsk lov og rett da krigen kom til landet. Det er riktig at dødsstraff anvendes i krig, men ikke i fredstid. —

hva som er hendt. Hamb.o minte om Bismarcks ord, den som ikke har lært noe av historien, har intet lært.

Justisministeren, statsråd Gundersen (nu høyesterettsdommer) var av den mening at loven om dødsstraff må bli stående uforandret. Noe annet er at de argumenter som er anført for opphevelse av dødsstraff vil måtte innvirke på regjeringens behandling av benådningssøknader. Stortingets stilling til spørsmålet vil naturligvis nok også måtte veie.

Glaudia Olsen (h.), Vestfold, imøtegikk argumentet om at vi ikke kan oppheve dødsstraffen, mens rettsoppgjøret ennå pågår. Mange av de pårørende etter personer, som er henrettet, har bedt om at andre må skånes for smerten ved at en av deres nærmeste blir stilt opp og skutt.

Burull, (h.), Hamar, ville stemme (for dødsstraff) med mindretallet, fordi det ville støte hans rettferdighetsfølelse å oppheve loven før rettsoppgjøret var fullført.

Trædal (b.), Sør-Trøndelag visste ikke i dag hvordan han ville ha stemt i 1945, om han hadde vært tilstede da. Han trodde han ville ha stemt mot dødsstraffen. I dag er jeg imidlertid ikke i tvil, fortsatte Trædal — forutsetningene er i dag ikke de samme som den gang. Det er fred nok i landet til at vi kan oppheve denne tunge lov. Vi har styrke nok til å glemme.

Frie (a.) Kristiansand un-

Løberg (a), Wright (h), M. Andersen (k), Breivoll (a), Nils Jacobsen (a), Wiik (a), Engelstad (a), Nygaardsvold (a), Dahlø (a), Lyseth (a), Vogt (k), Johnsen (a), Eivind Eriksen (a), Magnus Johansen (a), Henry Jacobsen (a), Gundersen (a), Oksvik (a), Berntsen (a), Monsen (a), Burull (h), og Rong (a).

For opphevelse av dødsstraffen stemte: Omland (v.), Ejermeros (v.) Moseid (b), Oslund (v), Friis (a), Egil Eriksen (a), Wikborg (kr. f.), Breie (a), Ingvaldsen (h), Frogner (b), Lavik (kr. f.), Robberstad (h), Haldorsen (v), Hareide (kr. f.), Romundstad (b), Reiten (kr. f.), Smitt Ingebretsen (h), Bodøgaard (h), Telander (h), Rostad (b), Lyngstad (v), Kallrasten (a), Ramndal (v), Vinje (h), Stavang (a), Lunde (b), Bøyum (v), Skogen (v), Berthelsen (v), Eidnes (v.), P. Jacobsen (a.), Leirfall (b.), Benum (v.), Trædal (b.), Bentzen (kr.f.), Lyng (h), Grønland (a), Støtvig (h) Henry (a), Claudia Olsen (h), A. Solberg (kr. f.), Bredal (b) Frederiksfryd (h).

Det er noe som er både behagelig og ubehagelig i denne verden. Det er den historiske hukommelse.

De måtte —

Fort. fra side 3

Valget -

Fort. fra side 1

oppgjøret». Jeg tviler ikke på at der er mange redaktører, som i sitt stille sinn forlenget er på det rene med galskapen, men de rår seg ikke selv. Direksjon, forstanderskap og abonnenter må ikke støtes på mansjettene.

Og har man allerede glemt fiaskoen med Samfunnspartiet, enda det hadde programforpliktet seg til å ta revisjonsspørsmålet opp i Stortinget? Der kom ikke en eneste representant inn.

Hadde vi enda fått beholde den mest rettferdige og demokratiske valgordning, som vi noen gang har hatt: Direkte valg i enmannskretser, så kunne der vært noe mening med saken. For da hadde vi jo hatt anledning til å «føle» hver enkelt kandidat på hans politiske «puls». Men under de nåværende forhold er vi akkurat like nær, selv om vi fikk 10 av våre egne inn på Stortinget. Der ville være 140 imot.

Derfor bør også de fremsynte politikere fra 1945 fortsatt få sysle med sitt «fellesprogram» uten å bli besværet av «samfunnets bunnfall». Dette «programmet» kostet riktignok borgerpartiene sitt stortingsflertall — tyskerarbeiderne ordnet den saken — men de samme borgerpartiene — det «Kristelige» iberegnet — ga sin velsignelse til at vi ble innringet av piggtråd. Og denne brutaliteten skulle vi altså lønne med vår stemmeseddel! Kristendommen sier vi skal gjøre det, ja, men «Kristendommen» på Stortinget sa vi skulle bak piggt-

Var det «oppsop av norsk ungdom som deltok i Moskva?

15 russiske studenter leser norsk ved universitetet i Leningrad

Den norske festivalkomiteé, utgått fra ungkommunistene og følgelig sterkt kommunistisk farvet, hadde 19. august en pressekonferanse om Moskva-festivalen. Etter det som ble fortalt hadde arrangørene gjort Maos navngjette ord til sine: «let a hundred flowers blossom, let a hundred schools of thought contend...». Enhver utlending hadde fått lov til å si sin mening. Ingen innfødt hadde røbet merkbar redsel for å lytte. Og ettersom «de hundre blomster» i dette tilfelle var gjester, ikke landsmenn som i Kina, slapp man å oppleve det samme som i Østen: at det ble kappet hode av dem.

En av ferdens ikke-kommunistiske deltagere, billedhuggeren Skule Vaksvik, skjønte ikke de advarsler mot deltagelse som en god del av den norske pressen hadde inneholdt. Han syntes at deltagelse, og det å kunne påvirke russerne var «en helt positiv form for fredsarbeid». Vi forhindret ikke en ny Ungarn-aksjon ved å holde oss borte. Referatet gjengis her etter Aftenpostens referat.

De norske deltagere hadde hatt en sammenkomst med russiske krigsfanger, som hadde vært i Norge, men de «hadde ikke kommet seg til å spørre» om hvorfor de aldri hadde skrevet til sine norske velgjørere. På spørsmål om man merket noe til liberale ten-

denser i Sovjet, svarte magister Martin Nag at han hadde merket det i litteraturgruppen, hvor han hadde diltatt, og endel av hans synspunkter når det gjaldt litteraturen var blitt gjengitt i det ledende russiske litteraturtidsskrift. Derimot hadde han ikke i Moskva-avisene sett gjengitt noe av den kritikk som enkelte av festivaldeltagerne hadde overøst Sovjets Ungarn-politikk med. På spørsmål om hvor meget der lå i ryktene om uroligheter blant studentene i novemberdagene, svarte han at der hadde vært «uro og usikkerhet», men at den hadde fått beskjed om hva som hadde foregått. Og dette skulle igjen tyde på at også de russiske studenter står bak makt-haverne i denne umenneskelige framferd. Ungarn måtte knebles. Men dette siste er ikke Martin Nags ord.

Vaksvik kunne ikke forstå norske aviser, som hadde kalt festivalen «et stortillet propaganda-trekk». Hva slags propaganda kunne det være i å vise 30 000 utlendinger Moskvas mengder av gamle rønner og russernes meget lave levestandard? Det kunne heller ikke være propaganda å vise frem den nye urasjonelle arkitektur, overlesset av spir og krimskrams. Og var det propaganda at russerne fikk vite hvor mange arbeidstimer en nordmann måtte pålegge seg for å få kjøpt seg et par sko eller en dress? Vaksvik hadde nyttet tiden til å fortelle så mangt,

Det vil ikke være brudd på noe likhetsforhold om vi nu erklærer oss ferdig med dødsstraffen. — Løberg (a.), Skien: Intet av hevnen lå bak innførselen av dødsstraff (!) Det er en midlertidig lov som er et ledd i rettsoppbyggere. Her

Tidene —

Fort. fra side 1 — standpunkt å være motstander av et militært vern, men det er langt fra ærlig å gi seg ut for og la seg velge som forsvarsvenn og så feigt la forsvarrets fiender — som er i mindretall presse sine krav igjennom. Det går neppe an å falle dypere for «forsvarsvenner» enn å finne seg i at en erklært forsvarsnihilist overtar stillingen som forsvarsminister. Slikt er en uhyrlighet! Men ministeren ble godtatt av en nasjon som var løyet så full at den ikke kunne se forskjell på rett og rangt.

Om kort tid er det stortingsvalg igjen og partipolitikerne har smurt munnlæret og er gått igang:

«Stem på oss! Se hva vi har gjort for vårt folk i alle disse år!»

Og de fekte med armene og slår seg på sitt bryst.

Jeg skal såvisst ikke møte ved noen stemmeurne selv om politikerne lover og lyver aldri så kjapt. Jeg akter ikke å stemme før vi dømte kan stemme på våre egne representanter, hvilket må være vårt mål, da vi ikke kan vente rettferdighet før vi har makt, politisk makt. Jeg akter med andre ord å følge det råd den kinesiske vismann Tsjang Tsjun ga verdensherskeren Djingis Kahn da denne i 1220 spurte ham om råd:

«Det edle menneske venter til hans tid kommer, da kan han utrette noe. Kommer den ikke, så går han sin veg og lar ukruttet bre seg.»

Konrad Sundlo.

land, Justiskomiteens formann, redegjorde for sitt syn i saken, og erklærte seg enig med Lyng og Wikborg i deres uttalelser.

Moseid (B.), Vest-Agder, ønsket igjen å presisere at dødsstraff ikke hadde noen hjemmel i norsk lov og rett da krigen kom til landet. Det er riktig at dødsstraff anvendes i krig, men ikke i fredstider. Og dødsstraff har ingen generalpreventiv verdi, det forligger det beviser for. Ser vi på rettens utvikling på lengre sikt, ser vi at det har vært store villfarelser med hensyn til bruken av slike rigorøse straffer. Dødsstraff strider mot norsk rettsoppfatning og mot det sentrale i den kristne rettsoppfatning.

Skogen (v.), Telemark, uttrykte seg på den måten at han ikke ville være med på å dømme noen til å fungere som bødler.

Broch (a.), Narvik, mente at disse debattene var overflødige, og fremholdt at byrdene nu bør bæres frem til målet. Han ville stemme mot komiteflertallets innstilling.

Farlig å ha kort hukommelse (!)

Hambro (h.), Oslo, uttalte at det er farlig for et folk å ha kort hukommelse, og tok avstand fra at man nu snakker så meget om straffens gru og glemmer den fryktelige forbrytelse.

Forslagsstillerne svever i den merkelige misforståelse at det er fred i verden, men det er jo nettopp det, det ikke er. Det er ikke sluttet noen fred, (altså pr. 29. juni 1948) og det er farlig å lulle seg inn i den tro at det er fred. Det er det som vanskeliggjør det internasjonale arbeidet.

Det vil være et brudd på en linje om man nu vedtar en slik innstilling som den foreliggende. Vi må ikke glemme

visste ikke i dag hvordan han ville ha stemt i 1945, om han hadde vært tilstede da. Han trodde han ville ha stemt mot dødsstraffen. I dag er jeg imidlertid ikke i tvil, fortsatte Trædal — forutsetningene er i dag ikke de samme som den gang. Det er fred nok i landet til at vi kan oppheve denne tunge lov. Vi har styrke nok til å glemme.

Friis (a.), Kristiansand, understreket at dødsstraffen og hatet hører krigen til. Freden kan ikke bygges med hat og dødsstraff.

Smitt Ingebretsen (h.), Akershus, hadde stemt for dødsstraffen i 1946. Jeg tror det var riktig den gang — vi levde i skyggen av krigen. I dag er krigen kommet så langt på avstand at vi kan oppheve lovens tyngste straff . . . Krigen er langt bak oss, og jeg ville så gjerne at vi nu skulle slippe å måtte lese i avisen at det er falt dødsdommer og at dødsdommer er fullbyrdet. Kommer det en ny krig, må det så skjø — men la oss ikke leke krig i fredstid.

Voteringen

Like før midnatt nådde man fram til voteringen.

Følgende stemte for opprettholdelse av dødsstraffen: Nylund (a.), Kulien (a), Natvig Pedersen (a.), Sven Nilssen (h.), Westerlund (a.), Hartvig Svendsen (a.), Strøm (a.), fru Hansteen (k.) Lid (a.), Lindebrække (h.), Dahl (a.), Tandberg (h.), fru Skare (a.), Berg (k.), Watnebryn (a.), Sørensen (a), Wold (a.), Vågnes (k), Johansen (a), Løvlien (k), Hansen (a), (a), Kjøs (h), Flatabø (a), Utheim (v), U. Olsen (a), Holm (a), Steffensen (a), Djupvik (v), Hamran (a), Måljord (k), Broch (a), Ulsnes (a), Torp (a), Hambro (h), Haugen (a), Strand Johansen (k), fru Sewerin (a), Remseth (a), Versto (a), Selås (a), Evensen (a)

A. Solberg (kr. f.), Bredal (b) Frederiksfryd (h).

Det er noe som er både behagelig og ubehagelig i denne verden. Det er den historiske hukommelse.

De måtte —

Fort. fra side 3 — lig å forberede grunnen for Norges endelige frigjøring. — Dette kan bare gjøres ved vår stemmeseddel, da man vel neppe kan forlange av oss at vi mere skal drive valgkamp, før vi har fått vår hele og fulle oppreisning for den rettsforbrytelse vi ble utsatt for. —

I den nå pågående valgkamp forsøker de borgerlige partier å vippe Arbeiderpartiet av taburettene. Dette vil bare lykkes dem hvis VI STEMMER PÅ DEM. Det vil vi ikke hvis de ikke garanterer oss oppreisning! Da heller stemme på Arbeiderpartiet og la borgerskapet koke i sitt eget fett. Juristene og dommerne tilhører borgerskapet uansett hvor de stemmer av opportunistiske grunner. — Skulle ikke vi ha rett til kynisk å utnytte våre stemmesedler? Lensmann Bunkholt tok et greit standpunkt til rettsoppbygget, han er nå nominert i Telemark på Bondepartiets liste. — La oss da stemme på ham NS-folk i Telemark!

Når ikke svenskedommen nyttet så la oss bruke stemmeseddelen. Vi er over 100 000 stemmeberettigede og kan velte borgerpartiene eller Arbeiderpartiet ved dette valg og de kommende. Det ligger i vår hånd om vi ved politisk makt skal tvinge de skabede fra 1945 til varige politisk uvirksomhet.

Vi behøver i fremtiden ikke gjøre noe mere enn å stemme en gang hvert 4de år inntil rettssvikene er satt utenfor.

Telemarking.

riktignok borgerpartiene sitt stortingsflertall — tyskerarbeiderne ordnet den saken — men de samme borgerpartiene — det «Kristelige» iberegnet — ga sin velsignelse til at vi ble innringet av piggråd. Og denne brutaliteten skulle vi altså lønne med vår stemmeseddel! Kristendommen sier vi skal gjøre det, ja, men «Kristendommen» på Stortinget sa vi skulle bak piggråden.

Men — skulle ett eller annet av de politiske partier en dag få det innfall å åpne sin presse for oss, så vi virkelig for alvor kunne komme på «taletot» med dem, så vil de også ganske sikkert ha ett respektabelt stemmetilskudd innen rekkevidde. Uansett hvilket parti, for da går vi mann av huse. Men også først da. —

Grønstads valgparole lydde:

«Ved høstens valg demonstrerer vi mot den uvilje som vises oss og vår sak, ved å nekte vår deltakelse i valget. Vi holder oss hjemme!»

Ivar Frihaug-Osa.

Hvis vi —

Fort. fra side 1 —

Kan de motta og utføre ordrer fra fienden uten å bli stilt for domstol når oppgjørets dag kommer? Vi har tusenvis av tjenestemenn i landet som er interessert i å få dette spørsmål helt konkret besvart.

Under hensyntagen til det som skjedde etter siste krig så må det også være tillatt å få klarlagt, i tilfelle en okkupasjon, om folk kan ta arbeid for okkupasjonen — om man kan arbeide på festningsanlegg og andre militære områder uten å få straff etterpå. Under siste krig var jo slikt arbeid betraktet som rene

etter Aftenpostens referat.

De norske deltagere hadde hatt en sammenkomst med russiske krigsfanger, som hadde vært i Norge, men de «hadde ikke kommet seg til å spørre» om hvorfor de aldri hadde skrevet til sine norske velgjørere. På spørsmål om man merket noe til liberale ten-

motstanden, i og med at man sluntret mest mulig.

Og så enda én ting med det samme: Kan man, hvis det skulle bli mangel på tobakk og snaps, tillate seg å «klire» til seg sånt om man har passende varer å bytte med? Ja, for jeg går ut fra at en eventuell okkupasjonsleder er helt rensket for røykestoff og snaps — men selvsagt gjør man seg ikke til landsforrædere for slike ting, uten at man har det klart hvordan myndighetene vil reagere.

Endelig inneholder ikke publikasjonen ett ord om hvordan nordmenn i utlandet skal te seg. Jeg kom til å tenke på at gifte mennfolk muligens kunne finne på å gifte seg «derute» — slik som vi med regjeringens velsignelse var vitne til i siste krig. La iallfall slike spørsmål bli endelig fastsatt, at man slipper flere provisoriske anordninger med tilbakevirkende kraft.

Videre har vi rene konstitusjonelle ting, som også bør klarlegges før vi roter oss opp i ubehageligheter. Jeg tenker da i første rekke på Stortingets presidentskap — om de enda en gang kan avsette Kongen og hans regjering uten å bli stilt til ansvar etter frigjøring av landet. Også om det er forbudt å delta i landets administrasjon — i departementene — i politiet og fylkesadministrasjonen.

Atter en gang har Dagbladet medvirket til å sette problemer under debatt.

Oslo, 28.8. 1957.

A. L.

utlendinger Moskvas mengder av gamle rønner og russernes meget lave levestandard? Det kunne heller ikke være propaganda å vise frem den nye urasjonelle arkitektur, overlesset av spir og krimskrams. Og var det propaganda at russerne fikk vite hvor mange arbeidstimer en nordmann måtte pålegge seg for å få kjøpt seg et par sko eller en dress? Vaksvik hadde nyttet tiden til å fortelle så mangt, og russerne hadde ofte nektet å tro at han snakket sant.

40-50 tolker hadde stått til den norske delegasjons tjeneste. Halvparten av dem hadde snakket norsk, den andre halvparten engelsk. De fleste av dem som snakket norsk, var eller hadde vært studenter ved den skandinaviske linje ved universitetet i Leningrad, hvor det i øyeblikket var 15 elever.

På spørsmål om pastor Forbech satt som medlem av festivalkomiteén — hadde han fått låne Østbanens høytaleranlegg for å ønske dem velkommen hjem! — ble det svart at han hadde vært i Moskva samtidig med dem og hadde besøkt de norske festivaldeltagerne.

Arnulf Aarebrot følte seg sterkt touchet over at en norsk avis i en petit hadde karakterisert festivaldeltagerne som «oppsop av norsk ungdom». Avisen hadde nådd dem i Moskva og hadde gjort et dypt forstemmende inntrykk.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Klerschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
pr. halvår. Sverige og
Danmark: kr. 29,00 pr.
år, kr. 14,50 pr. halvår.
Utlandet for øvrig: kr.
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
halvår. I nøytralt om-
slag kr. 35,00 pr. år, kr.
17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiro nr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo